Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
StV@eduskunta.fi

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin huumevirastosta U 21/2022 vp

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä (STM) lausuntoa kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin huumevirastosta U 21/2022 vp

STM kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää seuraavaa:

Esitys lyhyesti

Komissio antoi ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin huumevirastosta 12.1.2022 (COM(2022) 18 final). Ehdotuksen tarkoituksena on lisätä ja vahvistaa Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen (EMCDDA) toimintamahdollisuuksia.

Komission esityksen mukaan seurantakeskus korvattaisiin uudella virastolla, joka myös nimettäisiin uudelleen Euroopan unionin huumausainevirastoksi (EUDA). Komission mukaan selkeintä on korvata vanha asetus kokonaan uudella, jotta voidaan ottaa huomioon myös unionin hajautettuja virastoja koskeva yhteinen lähestymistapa.

Asetusehdotuksen taustalla on EMCDDA:n toiminnasta tehty arvio. Esityksessä on otettu huomioon myös EU:n huumausainestrategia 2021–2025 ja sen toimintasuunnitelma. Siinä otetaan huomioon myös asetuksen (EY) 1920/2006 muuttaminen sekä useita säädöksiä aineiden lisäämiseksi huumausaineiden määritelmään neuvoston puitepäätöksen 2004/757/YOS mukaisesti.

Asetusesitystä käsitellään EU:n Horisontaalisessa huumausainetyöryhmässä (HDG). Käsittely on vielä alussa. STM on mukana työryhmän työskentelyssä.

STM:n näkemys esityksestä

STM yhtyy valtioneuvoston kantaan, että yleistavoite seurantakeskuksen tehtävien vahvistamisesta on hyvä. On hyvä, että huumausaineasioita käsitellään EU-tasolla, koska monet huumeisiin liittyvät ilmiöt ovat luonteeltaan rajat ylittäviä ja yhä globaalimpia, eikä niihin voida puuttua pelkästään jäsenvaltioiden

tasolla. STM pitää perusteltuna viraston toimialueen laajentamista monipäihdekäyttöön, mutta pitää tärkeänä, että määritelmä pidetään riittävän tarkkarajaisena. Kansallisten yhteyspisteiden aseman vahvistaminen sekä seurannan ja uhka-arviointivalmiuksien vahvistaminen ovat myös perusteltuja. On erityisesti seurattava kansallisille yhteyspisteille mahdollisesti osoitettavien lisätehtävien vaikutuksia ja selvitettävä tarkemmin minkälaisia kansallisia panostuksia virastolle suunnitellut uudet tehtävät vaativat.

Kuten valtioneuvosto kannassaan, myös STM suhtautuu varauksellisesti joihinkin esitettyihin uusiin toimiin. Esimerkiksi virtuaalilaboratorion perustaminen ja EU-tason ennaltaehkäisy - ja valistuskampanjoiden tuottaminen vaatii vielä tarkempaa tarkastelua ja perusteluja siitä, että toiminta tuo lisäarvoa.

STM yhtyy valtioneuvoston alustaviin arvioihin, jonka mukaan oikeusperusta on asianmukainen ja riittävä ja jonka mukaan ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen. Käsittelyn kuluessa EU:n Horisontaalisessa huumausainetyöryhmässä kuullaan myös Neuvoston oikeuspalvelun (NOP) näkemyksiä oikeusperustasta ja toissijaisuusperiaatteen mukaisuudesta. Oikeuspalvelun alustava analyysi on ollut myönteinen. Neuvottelujen kuluessa seurataan tarkasti myös NOPin näkemyksiä, koska luonnoksen sanamuotojen muuttaminen voi vaikuttaa myös oikeusperusta-arvioon.

STM jakaa U-kirjelmässä esitetyn huolen esityksen budjettivaikutuksista ja suhtautuu kriittisesti esitettyyn määräraha- ja henkilöstölisäykseen EU:n huumausainevirastolle. On tärkeää, että huumausainevirasto pystyy hoitamaan tehokkaasti olemassa olevat tehtävänsä, uusien tehtävien budjettivaikutuksista tulee saada tarkempaa tietoa. Neuvotteluissa EU:n huumausainevirastoa koskevasta asetuksesta tulee pyrkiä varmistamaan, että monivuotista rahoituskehystä vuosille 2021–2027 noudatetaan ja että mahdollinen lisärahoitus ensisijaisesti järjestettäisiin kohdentamalla uudelleen varoja EU-budjetin sisällä.